

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Directie Inhoud**

aan De leden van de vaste Commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

datum 15 oktober 2024

Betreffende wetsvoorstel:

36618

Wijziging van de Meststoffenwet in verband met de voorwaarden over de maximale mestproductie in de derogatiebeschikking 2022-2025

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 15 oktober 2024 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor: SP, GroenLinks-PvdA, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, CDA, VVD, BBB, JA21 en PVV.

Tegen: PvdD, SGP en FVD.

Aangenomen amendementen

Artikel I, onderdeel A, wijziging

15 → 32 → **36** (Grinwis en Pierik) over 2023 als referentiejaar voor de mestproductieplafonds

Dit amendement regelt dat bij de berekening van de voorgestelde mestproductieplafonds in het wetsvoorstel voor 2025 niet het nog lopende jaar 2024 als referentiejaar wordt gebruikt, maar de totale mestproductie van het afgelopen en daarmee robuuste jaar 2023. 2023 gold in het aan de Raad van State aangeboden voorstel nog als referentiejaar. Voor het overige laat dit amendement de door de minister van LVVN voorgestelde systematiek volledig intact.

In de huidige berekening in het wetsvoorstel wordt de verwachte productie in 2025 bepaald op basis van de verwachte productie in 2024. Na aftrek van het verwachte effect van deelname aan de LBV en LBV+ regeling dienen deze cijfers als grondslag ter bepaling van de mestproductieplafonds per sector. De verwachte mestproductie in 2024 betreft een prognose van het CBS, opgenomen in de 'Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest, 2e kwartaalrapportage 2024'. Dit betreft een prognose naar aanleiding van een momentopname op 1 juli 2024. Het betreffen geen daadwerkelijke cijfers. De mestproductie in 2023 is echter wel reeds gepubliceerd door het CBS^[1].

Het is volgens de indieners ten eerste wenselijk dat de mestproductieplafonds zo veel als mogelijk worden bepaald op basis van realisatie van mestproductie en verhoudingen tussen de sectoren naar rato van hun mestproductie in plaats van op basis van

[1] [Dierlijke mest en mineralen 2023 | CBS](#)

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 15 oktober 2024

blad 2

inschattingen. Bovendien zijn de cijfers over 2023 al verantwoord in de richting van de Europese Commissie. Dat maakt het voorstel in dit amendement robuuster.

Ten tweede resulteren de plafonds op basis van de mestproductie in 2023 in kleine verschillen ten opzichte van het huidige voorstel. Verschillen waarmee en passant enigszins tegemoet gekomen wordt aan de kritiek uit met name de pluimveesector op de voorgestelde plafonds, zonder dat de benaderingswijze die onder het wetsvoorstel ligt wordt aangetast.

De aangepaste sectorale plafonds resulteren conform de systematiek in het wetsvoorstel in lagere afomingspercentages bij varkens (22%) en pluimvee (13%). Het afomingspercentage van fosfaatrechten wordt conform het wetsvoorstel niet verhoogd, aangezien artikel 32a vastlegt dat het bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen maximale afomingspercentage 30% betreft, aangezien bij een hoger percentage naar verwachting de handel in fosfaatrechten opdroogt, waardoor afoming in de praktijk niet meer leidt tot vermindering van de mestproductie. De in dit amendement voorgestelde afomingspercentages zijn robuuster onderbouwd aan de hand van de daadwerkelijke mestproductie in 2023. Afoming is één van de maatregelen om in 2025 en daarna onder het productieplafond uit de derogatiebeschikking te komen. Afoming als zodanig is overigens weliswaar de minst pijnlijke oplossing, maar op zichzelf niet afdoende om onder het mestproductieplafond in de melkveesector te komen en een generieke korting te voorkomen en al helemaal niet om de mestplaatsingsproblematiek op te lossen. Daarvoor zijn onder andere ook de brede beëindigingsregeling en managementmaatregelen op de bedrijven nodig. En passant komt dit amendement enigszins tegemoet aan de kritiek die is geuit op het wetsvoorstel vanuit met name de varkens- en pluimveesector.

Aangenomen. Voor: NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB, JA21, FVD en PVV.

Diverse artikelen

5 → 35 (Holman) over zware gecontroleerde delegatie vooraf bij een amvb over een afomingspercentage of sectorale mestproductieplafonds

Dit amendement regelt dat bij het vaststellen van een algemene maatregel van bestuur (amvb) een voorhangprocedure geldt. De indiener begrijpt de wens en noodzaak voor het snel kunnen schuiven van mestruimte tussen sectorale mestproductieplafonds en het snel kunnen wijzigen van het afomingspercentage om meer sectorale productieruimte respectievelijk sectorale verlichting te bieden op de mestmarkt. Tegelijkertijd hecht de indiener veel waarde aan de mogelijkheid tot parlementaire controle op de hoogte van zowel de sectorale mestproductieplafonds als de hoogte van het afomingspercentage voor de verschillende sectoren.

Om aan beide uitgangspunten recht te kunnen doen, stelt de indiener bovenstaand amendement voor. Hiermee wordt een algemene maatregel van bestuur, waarmee een afomingspercentage of sectorale mestproductieplafonds gewijzigd worden, eerst voorgelegd aan de beide Kamers der Staten-Generaal. Indien de wijzigingen in het afomingspercentage, of in de sectorale mestproductieplafonds, geen aanleiding geeft tot nadere opmerkingen, kan dit zonder noemenswaardige vertraging doorgaan.

Indien die aanleiding wel bestaat, bijvoorbeeld omdat de wijzigingen grote gevolgen hebben voor veehouders of het halen van de doelen, hebben de Staten-Generaal middels dit amendement de mogelijkheid om de algemene maatregel van bestuur af te wijzen. De regering moet dan een nieuw voorstel doen voor invulling van de amvb, waarvoor dan weer dezelfde procedure geldt.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, JA21, FVD en PVV.

datum 15 oktober 2024

blad 3

Verworpen amendementen

Diverse artikelen

11 (Ouwehand) over vermindering van het aantal bedrijfsmatig gehouden dieren

Dit amendement regelt een stapsgewijze vermindering van het aantal dieren dat wordt gefokt, gebruikt en gedood in de veehouderij. Deze maatregel is essentieel voor het bereiken van een forse reductie van de mestproductie en bijbehorende uitspoeling van nitraat en fosfaat, die nodig is om de te voldoen aan de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Een forse vermindering van het aantal dieren dat wordt gefokt, gebruikt en gedood is daarbij een van de meest (kosten)effectieve maatregelen in de strijd tegen klimaatverandering en verlies van natuur en biodiversiteit wereldwijd. Een forse krimp van het aantal dieren in de veehouderij lost problemen op waar opeenvolgende kabinetten jaren mee hebben geworsteld, zonder resultaat: het fraude bevorderende mestoverschot in Nederland, ernstige stankoverlast en fosfaat- en nitraatvervuiling, waaronder vervuiling van grondwater en drinkwaterwingebieden. Bovendien wordt het risico op het ontstaan en/of de verspreiding van voor de mens gevaarlijke zoönosen beperkt met een inkrimping van het aantal dieren in de veehouderij.

Tevens bespaart dit amendement miljarden dieren het lijden dat onvermijdelijk optreedt wanneer een dier gefokt wordt met als enige doel om het te gebruiken en/of te doden.

Voor de eerste stapsgewijze reductie is gekozen om aan te sluiten bij de termijn voor de KRW. Hiermee draagt dit amendement ook bij aan het behalen van de doelen van de KRW.

De reductie wordt evenredig verdeeld over alle diersoorten die bedrijfsmatig worden gehouden voor de productie van dierlijke producten.

Verworpen. Voor: PvdD.

Invoegen artikel I, onderdeel A en artikel II

7 (Podt) over het instellen van een oplopende graslandnorm

Dit amendement ziet erop toe dat er een oplopende graslandnorm in werking treedt tot 2032. De mestcrisis die de veehouderij momenteel ondergaat is een gevolg van een disbalans tussen de hoeveelheid grootvee-eenheden per hectare en de buffercapaciteit van grond- en oppervlaktewater. Een graslandnorm draagt bij aan het verminderen van mestproductie, uitspoeling van meststoffen naar grond- en oppervlaktewater, stikstofuitstoot en methaanuitstoot. Tevens wordt in het addendum bij het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn verzocht om toe te werken naar een grondgebonden melkveehouderij. Grondgebondenheid kan vorm worden gegeven door middel van een graslandnorm. Dit amendement dient gezien te worden in samenhang met het voorgenomen 'voerspoor' (Kamerstuk 33037 nr. 559).

De minister van het, toenmalig, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid heeft in zijn brief (Kamerstuk 33037 nr. 542) aangegeven dat "een (vrijwillige) beëindigingsregeling op zichzelf staand, zonder samenhang met flankerende regelgeving zoals de graslandnorm, veel minder effectief" is. Derhalve was deze minister voornemens een graslandnorm in te voeren (ter invulling van grondgebondenheid in de melkveehouderij) door middel van een wetswijziging in de Meststoffenwet (Kamerstuk 2024D22333). Dit amendement hanteert de voorgestelde normen en jaartallen van deze minister gezien de steun die er destijds voor zijn voorstel was en de noodzaak om toekomstige mestcrises te voorkomen.

Ondanks dat de huidige minister van Landbouw, Natuur, Visserij en Voedselzekerheid dit ingezette 'plan van aanpak mestmarkt' heeft gestaakt, is de indiener van mening dat een dergelijke vorm van grondgebondenheid cruciaal is om de melkveehouderij op korte- en lange termijn zekerheid te bieden en te ontzien van nieuwe mestcrises.

datum 15 oktober 2024

blad 4

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels gesteld worden om de graslandnorm nader te concretiseren.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, Volt en D66.

Diverse artikelen

8 (Flach en Vedder) over het intrekken van de afroming van varkens- en pluimveerechten

De indieners stellen voor de voorgestelde afroming van varkens- en pluimveerechten in te trekken en de sectorplafonds hierop aan te passen.

De indieners constateren dat in de varkens- en pluimveehouderij relatief meer rechten (gemiddeld 13-18%) worden verhandeld dan in de melkveehouderij (gemiddeld 3%), omdat de fluctuaties van mestproductie op bedrijfsniveau over de jaren heen groter zijn in verband met het verschillend uitkomen van oplegrondes en de daarmee samenhangende leegstand. Het is voor bedrijven die in bepaalde jaren rechten over hebben niet aantrekkelijk om deze te verleasen als ze dan een deel van de rechten in moeten leveren. Ze hebben deze rechten immers nodig voor de jaren waarin de mestproductie aan de top zit. Daartegenover zijn er verschillende bedrijven, waaronder die van jonge ondernemers, die voor meer dan de helft juist afhankelijk zijn van lease. Het betekent dat afroming met name in deze sectoren een grote impact heeft op de bedrijfsvoering. En dat in een tijd waarin ook investeringen gevraagd worden in een dierwaardige veehouderij.

De indieners constateren verder dat met name de melkveehouderij geconfronteerd wordt met moeilijk afzetbare mest en hoge mestafzetkosten. Zij hebben begrepen dat ook buiten de opkoopregelingen om ondernemers kiezen voor het stoppen van hun bedrijf. Verder zal de mestproblematiek gevolgen hebben voor het aantal koeien dat aangehouden wordt. Zij verwachten dat sprake zal zijn van een autonome daling van de mestproductie in de melkveehouderij. Hier is in het voorstel van de regering voor een beperkte verlaging van het sectorplafond voor de melkveehouderij geen rekening mee gehouden. Daarbij komt dat de regering de opbrengst van de deelnemers aan de Lbv+-regeling die zich na de peildatum (augustus 2024) hebben ingeschreven of inschrijven nog heeft meegerekend. Dat geldt ook voor de opbrengst van de Maatregel Gerichte Bedrijfsbeëindiging via de provincies waarbij ook productierechten doorgehaald worden. De indieners willen in ieder geval voorkomen dat rechten afgeroomd worden met negatieve gevolgen voor de bedrijfscontinuïteit, terwijl dat gelet op de nationale productieplafonds naar verwachting niet nodig is.

De indieners stellen, alles afwegend, voor de voorgestelde afroming van varkens- en pluimveerechten per 1 januari 2025 in te trekken, met instandhouding van de huidige mogelijkheid om via algemene maatregel van bestuur alsnog afroming in te voeren indien dat noodzakelijk is (het huidige artikel 32 in de Meststoffenwet) en via de route van de algemene maatregel van bestuur voor bedrijfsoverdrachten zoals voorgesteld in het wetsvoorstel. De indieners stellen tevens voor de sectorplafonds voor de fosfaatproductie in de varkens- en pluimveehouderij hierop aan te passen door alleen de verwachte opbrengst van de opkoopregelingen van de productie in 2024 af te trekken. De voorgestelde stikstofplafonds blijven gehandhaafd, omdat deze ook zonder afroming naar verwachting gehaald worden. Gelet op de ontwikkelingen in de melkveehouderij stellen zij hier een beperkte verlaging van het sectorplafond voor de fosfaatproductie voor. Enkele aanvullende overwegingen zijn dat de door de indieners aangepaste plafonds nog steeds een verhoging van het fosfaatplafond voor de melkveehouderij en een verlaging van de fosfaatplafonds voor de varkens- en de pluimveehouderij betekenen ten opzichte van die in de consultatieversie van het wetsvoorstel. De indieners willen er verder op wijzen dat met de aangepaste plafonds sprake zou zijn van een daling van de fosfaatproductie in respectievelijk de melkveehouderij, de varkenshouderij en de pluimveehouderij van respectievelijk 4, 22 en 14% ten opzichte van 2020. Een laatste overweging is dat met name in de pluimveehouderij, maar ook in de varkenshouderij, al een (groot) deel van de mest verwerkt en buiten de landbouw afgezet wordt.

Verworpen. Voor: SGP, CDA, JA21 en FVD.

datum 15 oktober 2024

blad 5

Diverse artikelen

9→**16** (Bromet) over een afroming van 30% bij de bedrijfsoverdracht en overgang van individuele rechten

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft geoordeeld dat 30% afroming voor alle veesectoren onvoldoende doet om het mestprobleem op te lossen. En uit de Memorie van Toelichting blijkt dat dat ook geldt als wordt uitgegaan van een deelname aan de lbv- en lbv+-regelingen van 65%. Dat terwijl afromen een relatief pijnloze knop is om mee te sturen op de milieu-impact van de veestapel. De keuze voor een lagere afroming dan 30% is daarom onverstandig en vergroot de kans op een generieke korting. Om dat te voorkomen stelt de indiener voor om alsnog een afroming van 30% voor alle diersectoren op te nemen in de wet.

Dit amendement heeft zowel betrekking op afroming bij bedrijfsoverdracht als bij overgang van individuele rechten.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD en Volt.

Diverse artikelen

10 (Vedder en Grinwis) over een uitzondering voor jonge boeren

Dit amendement zorgt ervoor dat jonge landbouwers (tot een leeftijd van 40 jaar) worden uitgezonderd bij de afromingsplicht die geldt bij overgang van productierechten, bij zowel koop, lease als bedrijfsoverdracht. Afroming van rechten bij jonge boeren past volgens de indiener niet bij de voornemens uit het regeerprogramma op het gebied van toekomstperspectief en extra aandacht voor jonge landbouwers, zodat zij bedrijven over kunnen nemen of starten. Jonge boeren zijn immers al de kwetsbaarste groep in de agrarische sector en hebben vaak al te maken met een hoge financiering. Daar komt bij dat het juist de jonge boeren zijn die door willen met hun bedrijf, daarbij afhankelijk zijn van de overgang van productierechten en dus het meest getroffen worden door afroming van deze rechten. De indiener merkt tevens op dat een uitzondering voor jonge boeren naar alle waarschijnlijkheid niet het verschil maken of een generieke korting wel of niet noodzakelijk is en waarschijnlijk ook weinig invloed zal hebben op de hoogte van het percentage van een eventuele generieke korting. Op individueel niveau kan wel of geen afroming juist wel het verschil maken tussen of een jonge boer door kan of niet.

Verworpen. SP, ChristenUnie, SGP, CDA, JA21, FVD en PVV.

Diverse artikelen

12→ **33** (Bromet) over het uitzonderen van biologische landbouw van een generieke korting en van afroming bij bedrijfsoverdracht

De mestcrisis staat niet op zichzelf. Biologische landbouw is een oplossing voor veel elementen van de brede milieuproblematiek die de intensieve veehouderij in Nederland veroorzaakt. De biologische sector draagt bovendien nauwelijks bij aan het mestoverschot en deze sector kampt met een tekort aan mest in plaats van een overschot. Daarom zouden biologische boeren moeten worden uitgezonderd bij een eventuele generieke korting, en overgang van fosfaat- en dierenrechten naar biologische bedrijven moeten worden vrijgesteld van afroming.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD en Volt.

Artikel II, wijziging

13→**17** (Bromet) over het laten vervallen van het maximum van 30 procent bij afroming via een algemene maatregel van bestuur

De Minister mag per algemene maatregel van bestuur afromingspercentages per sector vaststellen met een maximum van 30%. Een onderbouwing voor dit maximum ontbreekt. Wat de indiener betreft moet worden gedaan wat nodig is. Afroming is een van de knoppen waaraan gedraaid kan worden en hoewel elke oplossingsrichting ingrijpend zal zijn hoeft deze wat de indiener betreft niet bij voorbaat worden ingeperkt.

datum 15 oktober 2024

blad 6

Dit amendement heeft zowel betrekking op afoming bij bedrijfsoverdracht als bij overgang van individuele rechten.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt en D66.

Moties

18 (Holman en van Campen) over invulling geven aan een samenhangend maatregelenpakket voor ondersteuning van bedrijfsopvolgingen in de agrarische sector

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB, JA21, FVD en PVV.

19→37 (Bromet en Grinwis) over binnen een halfjaar een voorstel voorleggen over hoe grondgebondenheid concreet wordt ingevuld

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, CDA en VVD.

20 (Flach) over bij de voorgenomen verhoging van stikstofcorrectiefactoren uitgaan van de meest actuele cijfers voor zowel melkkoeien als jongvee en deze zo representatief mogelijk vaststellen

Verworpen. Voor: SGP, BBB, JA21, FVD en PVV.

21 (Grinwis en van Campen) over de brede beëindigingsregeling zo snel mogelijk in 2025 openstellen en dit bij de voorjaarsbesluitvorming betrekken

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB, JA21 en PVV.

22 (Vedder en Holman) over de pilot mineralenconcentraat per 1 januari 2025 verlengen en bezien hoe de pilot kan worden uitgebreid met RENURE-producten

Aangenomen. Voor: NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB, JA21, FVD en PVV.

23 (Beckerman en Ouwehand) over in overleg met NVWA, RVO en FIOD voorzien in voldoende aanvullende middelen om adequaat te kunnen handhaven op mestfraude

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66, ChristenUnie, SGP en CDA.

24→38 (Pierik) over bindende afspraken met lokale en provinciale overheden om de vergunningverlening voor mestverwerking succesvoller te laten verlopen

Aangenomen. Voor: NSC, ChristenUnie, SGP, VVD, BBB, JA21, FVD en PVV.

25 (Pierik) over zodra de situatie het toestaat direct een AMvB aan de Kamer sturen waarmee de afomingspercentages naar beneden worden bijgesteld

Verworpen. Voor: SGP, CDA, BBB, JA21, FVD en PVV.

26→39 (Pierik) over onderzoeken hoe kan worden bewerkstelligd dat de veehouderijsector niet meer dier- en fosfaatrechten kwijtraakt dan strikt noodzakelijk volgens de regelgeving van de EU

datum 15 oktober 2024

blad 7

Verworpen. Voor: SGP, CDA, BBB, JA21, FVD en PVV.

27 (Podt) over vóór het commissiedebat Mestbeleid van 7 november een lijst presenteren met concrete, aanvullende maatregelen om een generieke korting te voorkomen

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt en D66.

28 (Ouwehand) over zo snel mogelijk fokbeperkingen instellen om onnodig dierenleed te voorkomen bij de aanpak van het mestprobleem

Verworpen. Voor: SP en PvdD.

29 (Ouwehand) over uitspreken dat mestfraude niet mag worden gedoogd

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie en VVD.

30 (van Campen en Holman) over bij weegmomenten monitoren hoe de leasemarkt voor pluimvee- en varkensrechten zich ontwikkelt en eventuele ongewenste effecten tegengaan

Met algemene stemmen aangenomen.

31 (van Campen en Grinwis) over het PBL de effecten van de voorgestelde maatregelen ten aanzien van waterkwaliteit en stikstof- en broeikasgasemissies laten analyseren

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, SGP, CDA en VVD.